

17. Φορολογία

από τον Νικόδημο.

1. Φόρος ήταν αρχικά η συνεισφορά του ατόμου στις ανάγκες της κοινότητας, η οποία του παραχωρούσε τη συντροφιά, προστασία και συνεργασία της. (Ήταν επίσης προσφορά στη Θεότητα για τα δώρα της Δημιουργίας.) Η φορολογία ήταν μια απλή άμεση λειτουργία, πηγή κρατικού εισοδήματος για τις δαπάνες διοίκησης, δημοσίων έργων και άμυνας (ή πολέμου) – καθώς και για τη μικρή ή μεγάλη πολυτέλεια του ύπατου Άρχοντα.

Εδώ και περίπου 200 χρόνια (από το 1800 τουλάχιστον) η φορολογία αναπτύχθηκε σε «σύστημα» με βάση την Οικονομολογική Επιστήμη. Δυστυχώς το σύστημα τώρα είναι τρομερά πολύπλοκο με τρομακτική πολυνομία πολυσέλιδων τόμων διατάξεων για άμεσους φόρους (εισοδήματος, κερδών, ακινήτων κλπ) κι έμμεσους (επί πολυτελών ειδών, χαρτόσημα, δασμοί κλπ). Ένα μεγάλο μέρος από αυτές τις εισπράξεις επιστρέφεται, υποτίθεται, από το Κράτος σε μορφή πολλών νεόβγαλτων υπηρεσιών και Πρόνοιας. Αλλά όλες οι κρατικές υπηρεσίες (παιδεία, υγεία κλπ) είναι άθλιες και πολύ δικαιολογημένα οι πολίτες αγανακτούν βλέποντας πως ενώ πληρώνουν τους φόρους, δεν παίρνουν πίσω ούτε αξιόλογες υπηρεσίες ούτε συντάξεις.

Μια κύρια προσπάθεια του συστήματος, δηλαδή ο παρεμβατισμός του Κράτους μέσω φορολόγησης, είναι να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών. Και, οπωσδήποτε, οι συνθήκες διαβίωσης για τα φτωχότερα στρώματα στις χώρες της Ευρωζώνης έχουν βελτιωθεί σημαντικά καθώς μέχρι πρόσφατα (φθινόπωρο 2011) ελάχιστοι δήλωναν άστεγοι και κάτω από το όριο φτώχειας δίχως τις βασικές ανέσεις. Αλλά το χάσμα παραμένει και μεγαλώνει μεταξύ πλούσιων και φτωχότερων τάξεων. Ειδικά στις συνθήκες αυξανόμενης ανεργίας και αυξανόμενων ελλειμμάτων στην Ευρωζώνη (Μάρτιος 2012).

2. Το «σύστημα» είναι τέτοιο που προκαλεί σοβαρές παρενέργειες και δημοσιονομικές κρίσεις. Γράφει ο Αθ. Κανελλόπουλος: *«Το ύψος των κρατικών δαπανών ... δεν βρίσκεται σε αναλογία προς τις παρεχόμενες από το δημόσιο υπηρεσίες. Σε μεγάλη κλίμακα υπάρχει υπερβολή στις δαπάνες και αυτό οδηγεί στην πιο σημαντική δημοσιονομική κρίση της εποχής μας, στην κρίση των δημοσίων δαπανών ... Επακόλουθο της αύξησης αυτής είναι η προσφυγή... στην φορολογία, που γίνεται αισθητή... γιατί περιορίζεται σε σταθερό κύκλο εισοδηματικών ομάδων. Προσφυγή όμως στη φορολογία σημαίνει αύξηση των δαπανών υπέρ των πληττομένων από την φορολογία. Ένας φαύλος κύκλος που δεν τελειώνει.* (σ. 94: *Η Οικονομία Ανάμεσα στο Χθες και στο Αύριο*, 1980 Αθήνα, Κάκτος.)

Λέγεται, δηλαδή, από τον τέως υπουργό πως οι κρατικές δαπάνες

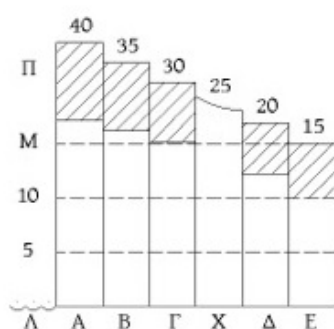
αυξάνονται· πως φορολογούνται σταθερά συγκεκριμένες εισοδηματικές ομάδες (ακριβώς όπως και σήμερα)· πως οι δημόσιες υπηρεσίες δεν είναι επαρκείς (παιδεία, υγεία, υδροδότηση, συγκοινωνίες κλπ)· πως ομάδες (χαμηλόμισθων και συνταξιούχων) πλήττονται κανονικότερα από τη φορολογία και χρειάζονται περισσότεροι φόροι για να τις ανακουφίσουν.

Κάτι που δεν λέγεται είναι ο ψυχολογικός παράγων: δηλαδή, εγείρεται απογοήτευση και οργή στους ανθρώπους που εργάζονται περισσότερο (μεγαλύτερο ωράριο ή/και πιο πολύ κεφάλαιο) αλλά βλέπουν το άπληστο Δημόσιο Ταμείο να αρπάζει μεγαλύτερο μερίδιο από την αμοιβή της εργασίας τους μέσω της “προοδευτικής” φορολογίας. Αυτή θα έπρεπε ορθότερα να λέγεται “περιοριστική” φορολογία. Είναι μια ολοκάθαρη αδικία που διεγείρει δίκαιη αγανάκτηση.

Ο Κανελλόπουλος πολύ ορθά είπε σε άλλη σελίδα, πως μια κυβέρνηση μπορεί να προσφύγει επίσης στην εκτύπωση νωπού χρήματος. Αυτό μπορούσε να γίνει τότε, αλλά τώρα τα Κράτη-μέλη της Ευρωζώνης δεν μπορούν τα ίδια να τυπώσουν νωπά Ευρώ. Αυτό που δεν λέει, όμως, είναι πως ένα κράτος μπορεί να προσφύγει σε δανεισμό από εγχώριες τράπεζες ή ξένους οίκους. Και αυτό έκαναν τότε οι κυβερνήσεις Καραμανλή με δανεισμό 28% του ΑΕΠ ως το 1980 και πολύ χειρότερα ο Α. Παπανδρέου που σχεδόν το διπλασίασε σε 47,8% ως το 1985.

Στην τωρινή κατάσταση χρεοκοπίας και ανίκανων κυβερνητών (φθινόπωρο 2011) ο φαύλος κύκλος σπάει καθώς το Κράτος συνεχώς προσθέτει φοροεισπρακτικά μέτρα δίνοντας πίσω ακόμα λιγότερες υπηρεσίες – και αποφεύγοντας πληρωμές (χειρότερα, Χειμώνας 2012).

Ένας από τους κανόνες φορολογίας που διατύπωσαν ο Σμιθ και ο Ρικάρντο λέει πως κάθε ομάδα ή τάξη πολιτών πρέπει να συνεισφέρει ανάλογα με την ικανότητα ή τα εισοδήματά τους. Και αυτό βέβαια ακούγεται πολύ δίκαιο: είναι το σύστημα αναλογικής ή προοδευτικής φορολογίας. Ας δούμε την επίδρασή του.

Διαγρ.1

3. Το διάγραμμα 1 εικονίζει απλουστευμένα την αναλογική φορολογία σε μια Πολιτεία με πρωτεύουσα και λιμάνι ως κέντρο παραγωγικών δραστηριοτήτων και μικρομάγαζα ή επαρχιακά μικροκτήματα στα όρια παραγωγής. Η στήλη Χ αντιπροσωπεύει περικλεισμένες τοποθεσίες εκτός παραγωγής. Η οριζόντια Μ είναι το επίπεδο μισθών καθορισμένο από το προϊόν στην οριακή τοποθεσία σε χρήση (δηλ 15). Η διακεκομμένη 5 είναι το όριο παραγωγής, όπως είχαμε και στις προηγούμενες απεικονίσεις, όπου κάποιος εργάζεται μόνος: είναι το

όριο φτώχειας.

Το νέο στοιχείο είναι οι σκιασμένες περιοχές πάνω από το επίπεδο των μισθών στην πρόσοδο (πλεόνασμα) που δείχνουν την αναλογική φορολόγηση με

γενικό συντελεστή 30%, που συμπεριλαμβάνει έμμεσους φόρους σε καπνό, ποτά, είδη πολυτελείας και δασμούς σε εισαγωγές. Η στήλη Χ αντιπροσωπεύει αχρησιμοποίητα εδάφη σε κεντρικές και ημικεντρικές τοποθεσίες που δεν πληρώνουν φόρο, αφού δεν παράγουν.

Αλλά το σημαντικότερο στοιχείο είναι η επιβολή φόρων (εισοδήματος, κερδών, ασφάλιστρα και έμμεσοι φόροι) που πλήττουν τις οριακές τοποθεσίες και ως συνέπεια μειώνουν τους χαμηλότερους μισθούς (και τις συντάξεις). Έτσι το επίπεδο μισθών πέφτει στις 10 μονάδες. Οι φόροι αφαιρούν από τους μισθούς στις τοποθεσίες Δ αλλά και Ε. Οι εργαζόμενοι δεν έχουν καμιά επιλογή παρά να συστρατευθούν σε συνδικάτα (ή όμοιους οργανισμούς) και να διεκδικήσουν μαχητικά (παζάρια, διαδηλώσεις, απεργίες) καλύτερους μισθούς.

Στις τωρινές συνθήκες (Απρίλης 2012) της χρεοκοπίας και της αυξανόμενης ανεργίας (πάνω από 20%), οι εργαζόμενοι έχουν ακόμα λιγότερη δύναμη. Δέχονται ακόμα χαμηλότερους μισθούς, και λόγω περικοπών και λόγω αύξησης φόρων (εισοδήματος, κερδών, έμμεσων).

Στις δύσκολες αυτές μέρες μας βλέπουμε πιο καθαρά το τραγικό φαινόμενο πως αυξημένοι έμμεσοι φόροι (ΦΠΑ, βενζίνης και άλλων πρώτων υλών) μετακυλιούνται και περνούν μέσα στις τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών. Έτσι, ενώ οι μισθοί μειώνονται, οι τιμές αγαθών αυξάνονται!

4. Ο "πατέρας" της σύγχρονης Πολιτικής Οικονομίας, Άνταμ Σμιθ, διατύπωσε ακόμα τρεις κανόνες για το φορολογικό σύστημα, εκτός από τον πρώτο που ήδη αναφέραμε, δηλαδή οι πολίτες να συνεισφέρουν ανάλογα με την εισοδηματική ικανότητά τους.

2) Ο φόρος που κάθε πολίτης πρέπει να πληρώνει πρέπει να είναι βέβαιος και καθορισμένος, όχι αυθαίρετος.

3) Κάθε φόρος πρέπει να μαζεύεται τον καιρό και με τον τρόπο που είναι ευκολότερο για τον φορολογούμενο να τον πληρώνει.

4) Τα έξοδα φοροείσπραξης να είναι όσο το δυνατόν λιγότερα. (1776, *Πλούτος των Εθνών*, 5.2.)

Οι κυβερνήσεις και οικονομολογικές θεωρίες παραγνωρίζουν πλήρως και περιφρονητικά τους κανόνες αυτούς και έχουν αναπτύξει ένα περίπλοκο (κοιτάξτε την πολυσέλιδη Φορολογική Δήλωση) και πολυδάπανο σύστημα. Έτσι, σε σχέση με τους κανόνες του Σμιθ: –

2. Οι πολίτες δεν ξέρουν τι και πόσους φόρους πληρώνουν αφού υπάρχει πλήθος έμμεσων φόρων (και δασμών, χαρτοσήμων και τελών). Αλλά επίσης, με την ανικανότητα και ανοησία των κυβερνήσεων, όλοι σχεδόν οι φόροι αλλάζουν από έτος σε έτος εντελώς αυθαίρετα.

3. Οι φόροι αποκομίζονται όχι όταν και όπως ευκολύνονται οι πολίτες, αλλά όταν και όπως θέλει το Κράτος. Κι ενώ το Κράτος τιμωρεί απάνθρωπα κάθε καθυστέρηση και (ακόμα και ακούσιο) λάθος, το ίδιο δεν δείχνει καμιά διάθεση να πληρώσει τις δικές του οφειλές έγκαιρα.

4. Τα έξοδα εισπραξης είναι πελώρια με τα διάφορα όργανα – τελωνεία, ΣΔΟΕ, εφορίες, εισπρακτικά σώματα, δικαστήρια, έντυπα.

Αυτό το πολυδάπανο και πολυδαίδαλο σύστημα αποτελεί, χάρη στην περιπλοκότητα, μια φρικιαστική εστία διαφθοράς όπου πολυάριθμα επίπεδα υπαλλήλων μπορούν να εκβιάζουν και να χρηματίζονται. Συγχρόνως οι πολιτικοί προϊστάμενοι αυτής της νευραλγικής υπηρεσίας, αλλά και συνάδελφοί τους, επεμβαίνουν όποτε θέλουν για να βοηθήσουν να φοροδιαφεύγει κάποιος "γνωστός" ή να συγκαλύψουν κάποιο άλλο σχετικό σκάνδαλο. (Βλ. σ. 100, 112, Σ. Λυγερός 2011, *Από την Κλεπτομανία στη Χρεοκοπία*, Αθήνα, Εκδ. Πατάκη.) Θα υπάρχει, φυσικά, το αζημίωτο!

5. Όμως ο Σμιθ αναφέρθηκε, όπως είδαμε σε προηγούμενο φύλλο, σε μια όλως διαφορετική φορολογία.

"Η γεωπρόσοδος... είναι ένα είδος εισοδήματος που ο ιδιοκτήτης, σε πολλές περιπτώσεις, απολαμβάνει χωρίς καμιά φροντίδα ή προσοχή εκ μέρους του. Ακόμα και όταν ένα μέρος αυτού του εισοδήματος αφαιρεθεί από τον ίδιο για να καλυφθούν οι δαπάνες του κράτους, δεν θα προκύψει καμιά αποθάρρυνση παραγωγικής προσπάθειας. Το ετήσιο προϊόν της γης και η εργασία της κοινότητας, ο πραγματικός πλούτος [=αγαθά και υπηρεσίες] και το εισόδημα του μεγάλου σώματος του λαού θα έμενε το ίδιο μετά από έναν τέτοιο φόρο. Έτσι η γεωπρόσοδος... είναι το είδος εισοδήματος που μπορεί καλύτερα να υποστεί τη μεταβολή ενός ιδιαίτερου φόρου" (Πλούτος... 2,2.1. Δική μου παρένθεση.)

Ο δεύτερος οικονομολόγος μετά τον Σμιθ, D. Ricardo, μερικές δεκαετίες αργότερα είπε το ίδιο:

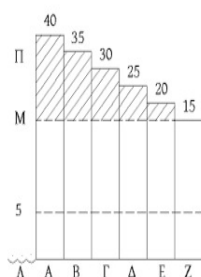
"Ένας φόρος επί της προσόδου θα επηρέαζε την πρόσοδο μόνο, θα τον πλήρωναν οι γαιοκτήμονες αποκλειστικά και δεν θα μετατοπιζόταν σε άλλη τάξη καταναλωτών. Ο γαιοκτήμονας δεν θα μπορούσε να αυξήσει το όποιο μίσθωμα [=πρόσοδο] διότι η διαφορά μεταξύ του προϊόντος της λιγότερο παραγωγικής τοποθεσίας σε χρήση [ή οριακή που καθορίζει το επίπεδο μισθών] και του προϊόντος σε άλλες παραγωγικές τοποθεσίες θα έμενε αμετάβλητη" (*The Principles of Political Economy and Taxation*, κεφ. 2, σ 33, Λονδίνο, Everyman 1978).

50 τόσα χρόνια αργότερα, ο Αμερικανός Χένρι Τζορτζ πρότεινε απερίφραστα τη φορολόγηση της προσόδου ως μόνο φόρο: ο ένας Φόρος επί της αξίας της αβελτίωτης γης (Single Tax on Land Values). Όπως είδαμε στο προηγούμενο φύλλο, ο σύγχρονος νομπελίστας J. Stiglitz επίσης τον υιοθετεί πλήρως: "δεν είναι στρεβλωτικός αλλά είναι ο μοναδικός φόρος αναγκαίος να χρηματοδοτεί τις δημόσιες υπηρεσίες πρόνοιας" (*13. Παραγωγή: Ανελεύθερη Γη*, §6). Πολλοί άλλοι συναινούν.

6. Ο φόρος επί της γεωπροσόδου ονομάστηκε "γεωφορολόγηση" (land value

taxation). Ας δούμε πώς λειτουργεί πολύ απλά.

Στο Δ2 έχουμε τον μόνο φόρο επί της γεωπροσόδου, δηλαδή γεωφορολόγηση. Είναι η ίδια Πολιτεία με την πρωτεύουσα-λιμάνι. Εδώ δεν υπάρχουν αχρησιμοποίητες τοποθεσίες. Εδώ διαφαίνεται ολοκάθαρα ο διαχωρισμός μεταξύ ιδιωτικής αξίας (15 μονάδες) και των πλεονασμάτων που είναι η δημόσια αξία. Έτσι, όπως είδαμε σε προηγούμενα φύλλα, η Γεωφορολόγηση δεν είναι ακριβώς φόρος αλλά η επιστροφή στο Δημόσιο της Δημόσιας αξίας (ΕΔΑ). Το σκιασμένο μέρος είναι πάλι η φορολόγηση μόνο που τώρα μένει πάνω από το επίπεδο μισθών δίχως να αφαιρεί καθόλου από αυτούς και αποκομίζει μόνο τις δημόσιες αξίες.

Διαγρ. 2

Σε αντίθεση με άλλα φορολογικά συστήματα όπου οι φόροι μετακυλιούνται στις τιμές διάφορων αγαθών και υπηρεσιών στρεβλώνοντας την οικονομία, ο φόρος επί της προσόδου, όπως δείχνουν ο Σμιθ, ο Ρικάρντο και ο Στίγκλιτς, δεν είναι στρεβλωτικός διότι δεν μπορεί να μετατοπισθεί!

Για να μετακυλισθεί αυτός ο φόρος στις τιμές των προϊόντων των

διάφορων παραγωγών, θα πρέπει να συμφωνήσουν όλοι οι παραγωγοί να αυξήσουν όλες τις τιμές, οπότε δεν κάνει καμιά διαφορά αφού ο συσχετισμός μεταξύ τους παραμένει ο ίδιος και οι εργαζόμενοι θα πάρουν αύξηση. Αν όμως μόνο μερικοί αυξήσουν τις τιμές τους, οι καταναλωτές θα αγοράζουν τα πιο φθηνά προϊόντα.

Υπάρχει ακόμα μια σοβαρή άποψη. Είδαμε στα φύλλα 12 και 13 πως η αξία ενός εδάφους, ενός αγροκτήματος στην ύπαιθρο, ή ενός οικοπέδου στην πόλη, αντανακλά την ίδια τη γεωπροσοδο. Έτσι η φορολόγηση θα υπολογίζεται με βάση τις τιμές των εδαφών σε κάθε περιοχή (ή ζώνη παραγωγής), άσχετα με την καλλιέργεια ή το κτίσμα πάνω στο έδαφος. Συνεπώς εδάφη δεν θα μένουν αχρησιμοποίητα μέσα στις παραγωγικές ζώνες αφού θα είναι ασύμφορο για τους κατόχους να μην τα χρησιμοποιούν, ενώ θα πληρώνουν τον φόρο.

Μετά, η γεωφορολόγηση δεν είναι πολυδάπανο σύστημα. Ένα μικρό γραφείο στο Υπουργείο Οικονομικών με λιγοστούς υπαλλήλους μπορούν σε λίγες μέρες, αν όχι σε λίγες ώρες, να μάθουν (από μεσίτες) τις τρέχουσες τιμές των εδαφών σε κάθε περιοχή της Χώρας. Έτσι με έναν καλό ηλεκτρονικό υπολογιστή, αν όχι με το νου τους, μπορούν να υπολογίσουν τον σχετικό φόρο για κάθε ζώνη και κάθε τεμάχιο. Σε ένα πολυώροφο κτίριο γραφείων με διαφορετικές ιδιοκτησίες, ο φόρος για το σύνολο οικοπέδο θα μοιράζεται κατ' αναλογία των ποσοστών ιδιοκτησίας.

Τέλος, και αυτό το σημείο έχει τεράστια σημασία, δεν θα υπάρχει διαφθορά και χρηματισμός. Οι αξίες των γαιών είναι γνωστές όχι μόνο στους μεσίτες και

στους εφόρους αλλά και στους ίδιους τους παραγωγούς. Και, αφού η οικονομία είναι δυναμική και όχι στατική, κάθε 2-3 χρόνια θα γίνεται μια επανεκτίμηση των αξιών. Κανείς δεν θα μπορεί να φοροδιαφεύγει ούτε θα υπάρχουν χαριστικές εκτιμήσεις. Εδώ θα υπάρχει πραγματική διαφάνεια, αναγκαστική νομιμοφροσύνη.

(Δείτε και τα τέσσερα φύλλα Φορολογική Μεταρρύθμιση Α, Β, Γ και το Προσάρτημα).

7. Αναρωτηθείτε, αγαπητοί αναγνώστες! Με ποιο δικαίωμα ορισμένοι άνθρωποι έχουν στην ιδιοκτησία τους εδάφη τα οποία δεν χρησιμοποιούν στην παραγωγή περιμένοντας να ανέβουν οι τιμές, ενώ υπάρχουν τόσοι άλλοι που θέλουν να τα χρησιμοποιήσουν, αλλά μένουν στερημένοι από το φυσικό τους δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης στη γη;

Κανένα. Όμως γίνεται!

Οι ιδιοκτήτες και εισοδηματίες που δεν θέλουν να εργάζονται κι έχουν συνηθίσει να ζούνε από κερδοσκοπικές αγοραπωλησίες γης και από μισθώματα (ενοίκια), βέβαια, θα προβάλουν σθεναρή αντίσταση σε τέτοια μεταρρύθμιση. Η κατάσταση θα αλλάξει, μόνο αν εσείς κατανοήσετε και διεκδικήσετε με πάθος και επιμονή αυτό το φυσικό σας δικαίωμα και τη βελτίωση της οικονομίας γενικά.

Επίσης, εδώ μιλάμε για φόρο ακολουθώντας πολλούς οικονομολόγους. Στην πραγματικότητα αυτό το κρατικό έσοδο δεν είναι φόρος: είναι η επιστροφή της δημόσιας αξίας (=ΕΔΑ) στο Δημόσιο που τη δημιούργησε σε συνεργασία με τη Φύση.

Και πάλι, το καθεστώς αδικίας θα αλλάξει μόνο αν εσείς, αναγνώστες, κατανοήσετε καλά την όλη βλακώδη βαρβαρότητα της καταπιεστικής προοδευτικής φορολογίας και απαιτήσετε φορολογική μεταρρύθμιση, που σημαίνει όχι μπαλώματα εδώ κι εκεί αλλά ριζική αλλαγή, αναδιάρθρωση, αναδιοργάνωση – δηλαδή Γεωφορολόγηση.